

Monumentnummer*: 531420

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 04 april 2014
Kadaster deel/nr 82697/72

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Kortenhoef Wijdemeren Noord-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
's-Graveland B 2233

Omschrijving**

Cluster 13. Fortwachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHTERSWONING als buiten het eigenlijke fort gelegen onderkomen voor beheerder van het fortterrein. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had een dergelijk(e) woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van sluis- of brugwachterswoning. Voor wat betreft de locatie van een wachterswoning zijn geen duidelijke standaarden; het gebruikte bouw materiaal varieert, maar is gewoonlijk baksteen of hout. De fortwachterswoning bij Fort Kijkuit ligt ten westen van het fort, langs de Gabriëlweg, met de daknok ongeveer zuidoost-noordwest. Aan de zijgevel van de noordoostzijde een kleine, relatief recente, houten aanbouw onder vlak dak. In zuidwestelijk dakvlak twee relatief recente dakkapellen; in noordoostelijk dakvlak relatief recent tuimelraam.

Omschrijving

Eenlaagse, uit 1880 daterende FORTWACHTERSWONING in baksteen, op een plattegrond van omstreeks 11 x 8.50 meter en gedekt door een met gesmoorde tuile-du-nordpannen gedekt zadeldak met overstek en windveren en met de nok van zuidoost naar

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

noordwest. Op beide uiteinden van de daknok gemetselde rookkanalen. De gevels zijn voorzien van rechthoekige gevelopeningen onder hanenkam, waarin overwegend niet originele ramen en deuren. Aan noordwestelijke topgevel houten uitbouw onder lessenaarsdak.

Waardering

De FORTWACHERSWONING van Fort Uitkijk is van algemeen belang vanwege:

- * Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- * Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op:
  - a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),
  - b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft een onderdeel uit de periode 1871-1886, namelijk een eenlaagse woning uit 1880.

- * Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het fort.
- * Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een bij een verdedigingswerk ingerichte wachterswoning.
- * Het onderdeel is redelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering vrij goed intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument